

Dutch
Green Building
Council

2017
Jaarverslag
Den Haag

Voorwoord van het bestuur 2017

In het jaar 2017 is het draagvlak in de maatschappij, bij bedrijven en de overheid ten aanzien van de energietransitie verder toegenomen. Het Klimaatakkoord van Parijs leidt tot grote ambities, concrete acties en een toegenomen urgentie om de gebouwde omgeving te verduurzamen.

Dutch Green Building Council is een belangrijke partner in deze transitie. De gebouwde omgeving is verantwoordelijk voor 40% van de CO₂ uitstoot en kan dus veel impact maken. DGBC speelt met haar 380 participanten op diverse vlakken een rol, zoals met de BREEAM-certificering voor de utiliteit, als kennispartner en verbinder in de keten. DGBC verbindt de vele schakels in de vastgoedketen, zoals installateurs, energiemaatschappijen, beleggers, makelaars, banken en aannemers, teneinde een duurzame gebouwde omgeving mogelijk te maken.

De directie van DGBC heeft haar prioriteiten voor de komende jaren vastgelegd in het Meerjarenplan 2018-2020, dat door het bestuur is goedgekeurd. Hierin zijn diverse thema's vastgesteld, waarbij circulariteit, de bestaande bouw en het Deltaplan Duurzame Renovatie bijzondere aandacht krijgen.

De organisatie kan, met haar achterban en haar expertise, grote invloed uitoefenen op de overheid. DGBC speelt inmiddels op diverse vlakken een rol bij de Tafels van Eric Wiebes, waaraan het nieuwe Energieakkoord uitgewerkt wordt. Het Deltaplan van DGBC wordt daarbij als kennisbron en als denkrichting regelmatig gebruikt.

Certificering speelt een belangrijke rol. BREEAM heeft nationaal en internationaal een sterke positie verworven, zowel voor nieuwbouw als voor de bestaande bouw. In 2018 wordt door DGBC het nieuwe Woonlabel geïntroduceerd. Certificering blijft voor DGBC ook in de toekomst een zeer belangrijk middel om de gebouwde omgeving duurzamer te maken. Het zorgt voor een eenduidige en begrijpelijke taal en maakt initiatieven meetbaar en vergelijkbaar.

In 2017 hebben er diverse mutaties in het bestuur van DGBC plaatsgevonden. Inmiddels zijn alle posities bezet en zijn alle onderdelen van de vastgoedketen in het bestuur vertegenwoordigd. De bestuursleden kunnen daarmee een verbindende rol spelen naar hun achterban-participanten. Per 1 december heeft Daan van Vliet afscheid genomen van zijn rol als voorzitter van het bestuur van DGBC. Het bestuur is hem zeer dankbaar voor zijn bevologenheid en al zijn werk voor onze organisatie.

DGBC maakt zich op voor haar 10-jarig bestaan in 2018. Er staat een organisatie die impact heeft, met een

bevlogen team en die een belangrijke bijdrage levert aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Den Haag, 23 mei 2018

Namens het Algemeen Bestuur,

Rutger Schuur
Voorzitter

Jaarverslag van de directie

2017 is een heel belangrijk jaar voor DGBC geweest. Waar we bijna 10 jaar geleden zijn gestart met het meetbaar maken en certificeren van duurzame gebouwen middels BREEAM hebben we in 2017 de stap gezet ons op nog veel grotere schaal in te zetten voor het klimaat. In juni heeft DGBC de ANBI-status verworven. Een ANBI is een algemeen nut beogende instelling. Dat betekent dat een organisatie zich voor minstens 90% inzet voor het algemeen nut. De ANBI-status is een erkenning voor het missiewerk van onze stichting in de afgelopen jaren: het verduurzamen van de gebouwde omgeving in Nederland. Het gaat ons zeker verder helpen bij het waarmaken van onze dromen.

Want er komt een enorm probleem op ons af, wat langzamerhand door begint te dringen. Zowel bedrijven, onderzoekers als de overheid beginnen nu echt in te zien dat we geen tijd te verliezen hebben. De gebouwde omgeving heeft een enorme impact op het klimaat. We zouden niet meer alleen mogen kijken naar de 'business case van duurzame gebouwen', we moeten veel meer gaan kijken naar de maatschappelijke waarde van duurzame gebouwen en de impact op mens en milieu. Al leveren duurzame investeringen niet altijd direct geld op, het is op langere termijn van belang om deze investeringen te doen omdat de gevolgschade vele malen groter is. Ook financieel. Want straks wil niemand meer in een kantoor zitten dat niet duurzaam is, is onze overtuiging. Niet alleen omdat dit financieel minder aantrekkelijk is maar ook vanwege 'sociaal ongemak'.

Er moet worden ingegrepen, met name in de bestaande gebouwde omgeving. Het bestuur en het team van DGBC geloofden al langer in de centrale rol van DGBC in het versnellen van deze transitie. Maar ook onze achterban en partijen met wie wij niet natuurlijkerwijs aan tafel zaten verwachten van ons leiderschap en meer activisme, ook richting politiek.

Vanuit de overtuiging dat we met onze achterban alle kennis en ervaring in huis hebben, en daarbij leiderschap nemen, hebben we verdere stappen kunnen zetten met het Deltaplan Duurzame Renovatie. We hebben werkgroepen voor kantoren, retail, scholen, logistiek en zorg. Binnen deze werkgroepen wordt concreet gemaakt wat de opgave per gebouwtype is. Zo willen wij een positieve bijdrage leveren aan het klimaat; aan het Paris Proof maken van de gebouwde omgeving. Pilots zijn nog steeds belangrijk, maar met alle kennis die we in huis hebben, en een achterban die er klaar voor is, moeten we grote slagen kunnen maken.

Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal, concreet maken wat er moet gebeuren, het lijkt enorm op het proces dat we met BREEAM hebben doorgemaakt. En waar we ook nog voortdurend mee bezig zijn. Want ook BREEAM ontwikkelt zich verder. We zien dat de markt steeds meer met BREEAM wil werken, ook in de bestaande bouw. Een toenemend aantal partijen kiest voor een portfolio aanpak en laat daarmee in onze ogen zien dat men serieus een bijdrage wil leveren aan het oplossen van het klimaatprobleem.

Kijkend naar het Meerjarenplan 2015-2017 durf ik te zeggen dat we hebben gedaan wat we hebben beloofd: meer aandacht voor woningen en de bestaande bouw.

Maar we zien ook nieuwe thema's ontstaan. Met name rond het circulair bouwen ziet de markt veel kansen. Er ontstaan allerlei initiatieven. We juichen dit toe. Maar ook nu is de rol van DGBC het concreet en meetbaar maken van wat een circulair gebouw nu daadwerkelijk is.

Voor 2018-2020 hebben wij wederom een meerjarenplan geschreven. De thema's voor de komende jaren zijn CO² reductie (Deltaplan Duurzame Renovatie), Circulaire Economie, Gezonde Gebouwen en Klimaatadaptatie. Deze thema's zijn input voor de teams Certificeren en Beheer, DGBC Academy en het team Communicatie en Events.

Nieuwe partijen vragen ons om samen te werken aan de ontwikkeling van een platform voor een duurzaam interieur, Inside/Inside. Ook voor woningen ontwikkelt DGBC een richtlijn, dit DGBC Woonmerk wordt tijdens de Provada 2018 gelanceerd.

We gaan verder met het aanbieden van In company trainingen en doelgroepgerichte trainingen op het gebied van duurzaamheid en BREEAM.

Kennisoverdracht wordt steeds belangrijker, maar ook het bij elkaar brengen van onze achterban. Daarbij gaat het over inhoud maar zeker ook over de gezamenlijke ambitie, het gevoel samen op te willen trekken in deze belangrijke transitie. En daarbij doen we de Nederlandse overheid een belangrijk aanbod. Zie ons als partner, als klankbord. Wij dienen het belang van verduurzaming en klimaat, wat verder gaat dan ieders individuele belang.

We verwachten een stijging van de diverse inkomstenbronnen: participantenbijdrage, certificering en Academy. Daarnaast zetten we meer in op het binnenhalen van externe projectfinanciering en subsidies. Dit gaat gepaard met een stijging van de personeelskosten, variabele certificering en Academykosten en projectkosten. We streven de komende jaren naar een begroting die in evenwicht is.

Ons team is het afgelopen jaar gegroeid door de toename van werkzaamheden maar ook doordat we ons op nieuwe terreinen bewegen. Er ontstaat binnen het team meer diversiteit qua opleiding en werkervaring. Het bestuur heeft een aantal wisselingen doorgemaakt en heeft inmiddels ook een nieuwe voorzitter, Rutger Schuur van ABN AMRO.

Samenstelling bestuur en directie

In 2017 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

1 voorzitter en ca. 12 leden die diverse disciplines vertegenwoordigen zodat het bestuur over voldoende kennis beschikt om de kwaliteit van de verschillende activiteiten van de stichting te kunnen waarborgen.

Nieuwe bestuursleden

Architect Paul de Ruiter, Bas van Holten (CEO Merin), Andy van den Dobbelsesteen (Professor Climate Design & Sustainability), Thomas Leenders (Manager Government Affairs, Philips Lighting Benelux) en Ronald Prins (directeur Ruimtelijk-Economische Ontwikkeling, gemeente Rotterdam) traden in april toe tot het algemeen bestuur van Dutch DGBC. Elsbeth Quispel (Cushman & Wakefield) versterkte het bestuur vanaf oktober 2017.

Nieuwe voorzitter van bestuur DGBC

Rutger Schuur, directeur Commercial Banking Clients bij ABN AMRO werd op 1 december 2017 de nieuwe voorzitter van het bestuur van Dutch Green Building Council. Hij volgde daarmee Daan van Vliet op, die ruim twee jaar deze positie bekleedde. Schuur gaf bij zijn aantreden aan dat hij zich de komende jaren hard gaat maken voor de verdere verduurzaming van de bestaande bouw.

De directie wordt gevoerd door Annemarie van Doorn.

PR en Communicatie

2017 heeft wat betreft communicatie voor een groot deel in het teken gestaan van de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl en logo. Dit ter voorbereiding op de introductie in 2018, het jubileumjaar voor Dutch Green Building Council. De nieuwe huisstijl en het logo hebben het doel de eenduidigheid, de vindbaarheid en de zichtbaarheid te vergroten.

PR

In 2017 was het doel om meer publiciteit te genereren bij landelijke media en bij mediakanalen met een andere doelgroep dan de bouw- en vastgoedsector. Begin januari was programmamanager Deltaplan Duurzame Renovatie, Martin Mooij te gast bij BNR Nieuwsradio, waarin hij in gesprek ging over duurzaamheid in aanbestedingseisen en over de eisen die toenmalig minister Blok ging stellen aan kantoren en woningen. Ook introduceerde hij de doelstellingen van het [Deltaplan Duurzame Renovatie](#). Eveneens in januari verscheen een artikel met een interview met directeur Annemarie van Doorn in het Financieele Dagblad. Dat artikel ging over leiderschap over leiderschap.

DGBC werkte regelmatig mee aan bijlages bij het Financieele Dagblad, bij Elsevier en bij Management Team. Zo verscheen DGBC in maart in een bijlage bij het FD met een artikel met de titel 'Circulair bouwen, nou en of!' In april volgde een artikel in een bijlage bij Elsevier: 'Duurzaam vastgoed essentieel voor de toekomst'. Maandag 29 mei verscheen er een interview met directeur Annemarie van Doorn en Anneke de Vries (voorzitter werkgroep Retail Deltaplan Duurzame Renovatie) in een bijlage bij het Financieele Dagblad.

In juni 2007 verscheen een bijlage bij Elsevier over zorgvastgoed met een interview met Annemarie van Doorn over de verduurzaming binnen de zorgsector. Verduurzaming daar draait niet alleen om energiebesparing, maar ook om het creëren van een gezonde omgeving. In oktober verscheen een interview met directeur Annemarie van Doorn in een bijlage van Elsevier 'Assetmanagement en Real Estate'.

Verder werd DGBC door verschillende vakmedia gevraagd voor interviews en artikelen, onder hen Bedrijfsgoed en BouwTotaal. Ook verschenen artikelen onder andere in Vastgoedjournaal, Cobouw, Vastgoedmarkt en in PropertyNL.

Events

PROVADA

DGBC was in 2017 goed aanwezig tijdens PROVADA, de jaarlijkse vastgoedbeurs in Amsterdam RAI. Zo organiseerde DGBC samen met de voorzitters van de werkgroepen van het Deltaplan Duurzame Renovatie een dialoogsessie over dit plan. Ook werd iedere beursdag een Klimaatjournaal gemaakt op PROVADA door een team van speciale duurzame verslaggevers; topvrouwen uit de bouw- en vastgoedsector. Zij gingen op zoek naar de duurzame ambities en inspanningen van de PROVADA-bezoekers en standhouders en stelden de vraag: 'wist u dat de gebouwde omgeving verantwoordelijk is voor 40% voor de CO₂-uitstoot? Veel geïnterviewden moesten eerlijk bekennen dat zij dat niet wisten.

Verder vond elke dag een lunchsessie plaats over het Deltaplan Duurzame Renovatie. Ook organiseerde DGBC samen met ABN AMRO een sessie waarin een aantal organisaties met elkaar in gesprek gingen over welke systeemverandering er nodig is om tot grootschalige verduurzaming te komen.

Green Leader Award

Tijdens PROVADA werd ook de tweede [Green Leader Award](#) uitgereikt. Deze prijs is een initiatief van Dutch Green Building Council, PROVADA en PropertyNL. De prijs voor groen leiderschap werd gewonnen door Peter Göbel, directeur ING Real Estate Finance. Van de vijf genomineerden kreeg hij de meeste stemmen van het publiek. Peter Göbel ontving de award uit handen van Onno Dwars, commercieel directeur van Ballast Nedam en winnaar van vorig jaar. Naast Peter Göbel waren ook genomineerd: Lex de Boer, directeur van woningcorporatie Lefier, Lot van Hooijdonk, wethouder duurzaamheid in Utrecht, Coert Zachariasse, directeur van Delta Development Group en Harm van Oorschot, directeur vastgoed bij Lidl genomineerd voor de Green Leader Award.

Dutch Green Building Week

Tijdens de zevende editie van de [Dutch Green Building Week](#) (DGBW) van 25 t/m 29 september 2017 werd aandacht gevraagd voor de inspanningen die worden geleverd om aan het Klimaatakkoord te voldoen. De week stond in het teken van het thema 'Meters maken voor het klimaat' en sloot aan bij het Deltaplan Duurzame Renovatie van DGBC.

Diverse duurzame evenementen stonden op het programma. Van grote congressen tot een open huis van een duurzame school in Eindhoven. Van een bezoek aan de Energy Academy Europe in Groningen tot een tour langs de hoogtepunten op de daken van Amsterdam. De evenementen vonden plaats op verschillende plekken door heel Nederland.

Gala en Congres Dutch Green Building Week

DGBC organiseerde twee grote events tijdens de Dutch Green Building Week.

Op 28 september vond het DGBC Congres 'Meters maken voor het Klimaat' plaats. Onder leiding van dagvoorzitter Rutger Mollee passeerden een keur aan bijzondere gasten de revue in Circl, het circulaire paviljoen van hoofdsponsor ABN AMRO aan de Gustav Mahlerlaan, waaronder Jan Terlouw, Jan Peter Balkenende, Ed Nijpels, Doekle Terpstra. Allen gaven zij de zaal een extra duwtje in de goede en duurzame richting. Om nog meer meters te maken en zo de verduurzaming van de gebouwde omgeving verder te versnellen.

Na afloop van het DGBC Congres vond het Galadiner plaats voor genodigden uit de bouw- en vastgoedsector, eindgebruikers, overheid en brancheorganisaties. Onder leiding van Harm Edens gaven Kitty van der Heijden (directeur WRI Europe en Africa) en Hugo von Meijenfeldt (coördinator SDG's) acte de presence.

Green Leadership Summit

DGBC organiseerde voor het vierde jaar op rij dit [Green Leadership Summit](#) waar topmensen van de bouw- en vastgoedsector, de energiesector, de overheid en de brancheorganisaties bij aanwezig waren. Dit event vond plaats in december 2017 op landgoed Sparrendaal in Zeist. De deelnemende leiders lieten zich een dag lang inspireren door een keur aan sprekers en wisselden met elkaar kennis en ervaring uit. Centraal stond de vraag op welke manier de gebouwde omgeving in Nederland versneld kan worden verduurzaamd om zo de Parijse klimaatdoelstellingen te behalen.

a.s.r. scholen challenge

Om kinderen vertrouwd te maken met het thema duurzaamheid én basisscholen te ondersteunen bij het verduurzamen van hun school, heeft a.s.r. in samenwerking met Dutch Green Building Council (DGBC) en de Provincie Utrecht voor het tweede jaar een duurzaamheidswedstrijd voor alle basisscholen in de provincie Utrecht georganiseerd: de a.s.r. scholen challenge. Ter gelegenheid van deze wedstrijd mocht DGBC samen met a.s.r. in februari de beurs openen.

<foto>

In oktober vond de finale plaats bij a.s.r., waarin vijf finalisten het tegen elkaar opnamen. Uiteindelijk won Basisschool De Flambouw uit Nigtevecht de a.s.r. scholen challenge 2017.

Seminar The Next Step

Op 22 november vond het DGBC Seminar The Next Step plaats bij DGBC participant Delta Electronics in Hoofddorp. De middag was ingedeeld aan de hand van vier thema's: klimaatadaptatie, CO₂ en energie, gezondheid en circulariteit. Volgens de Dutch Green Building Council zijn dit de belangrijke thema's voor de komende jaren.

Klimaatexpeditie Spitsbergen

Directeur Annemarie van Doorn ging eind april mee op indrukwekkende poolexpeditie onder leiding van Bernice Notenboom, klimaatjournalist en onderzoeker. Met deze expeditie, met aan

boord professionals uit de vastgoedwereld, werd aan den lijve ondervonden wat de gevolgen zijn van de klimaatverandering.

Deltaplan Duurzame Renovatie

De implementatie is in 2017 gestart. Met de beweging worden partijen aangespoord om de verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving in Nederland te versnellen.

- Er zijn werkgroepen samengesteld voor de gebouwfuncties kantoren, retail, logistiek, scholen en zorg. Deze werkgroepen hadden als opdracht te inventariseren wat er moet gebeuren om deze sectoren 'Paris Proof' te maken. Directieleden van gerenommeerde bedrijven staan aan het roer van deze werkgroepen.
- Er is overleg gevoerd met het Energie-akkoord, de Bouwagenda, RVO, lopende Green Deals en met brancheorganisaties zoals Bouwend Nederland en Uneto-VNI en de ministeries van EZK en BZK om initiatieven af te stemmen.
- Er zijn fondsen geworven om de verdere uitwerking van het Deltaplan Duurzame Renovatie voor de komende jaren mogelijk te maken, te beginnen voor 2018, maar ook voor de daarop volgende jaren 2019 en 2020.
- Er heeft communicatie plaatsgevonden en events zijn georganiseerd om kenbaarheid te geven aan het Deltaplan Duurzame Renovatie, mensen enthousiast te maken en organisaties in beweging te krijgen. Zo mocht DGBC het Deltaplan presenteren tijdens de Conferentie Energieakkoord in versnelling. In deze speciale netwerkbijeenkomst georganiseerd door de Borgingscommissie van het Energieakkoord introduceerden verschillen partijen hun initiatieven om de energietransitie te versnellen. Het DGBC-congres van 28 september en het Green Leadership Summit van 14 december 2017 stonden tevens in het teken van de Paris Proof beweging.

Website Deltaplan Duurzame Renovatie

In april 2017 lanceerde DGBC een website voor het Deltaplan Duurzame Renovatie. Via dit nieuwe online platform communiceren de werkgroepen over hun vorderingen om de duurzame doelstellingen van Parijs te halen.

Klimaattop Bonn

In oktober sprak manager certificeren Martin Mooij, op de Klimaattop in Bonn (COP23). Hij gaf op het Building Action Symposium een presentatie over de rol van banken bij het verduurzamen van gebouwen en hij sprak over het Deltaplan Duurzame Renovatie.

Samenwerkingen

Platform Duurzame Huisvesting

Tijdens een kenniscafé van Platform Duurzame Huisvesting in mei 2017 hebben de leden van Platform Duurzame Huisvesting een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met DGBC ondertekend. De leden verbinden zich hiermee aan de nieuwe, strategische doelstellingen van het platform.

GRESB

DGBC en GRESB hebben in november een samenwerkingsverband gesloten. Met de samenwerking willen beide partijen de verduurzaming van vastgoedportefeuilles versnellen. De samenwerking leverde al direct resultaat op. Het afgelopen jaar is voor het eerst een internationale BREEAM/GRESB Award uitgereikt aan bedrijven die investeren in het verduurzamen van vastgoedportefeuilles. Ook startte Dutch Green Building Council een aanpak om complete vastgoedportfolio's te certificeren met BREEAM-NL. Dit sluit aan op de portfolio-gedachte van GRESB.

Duurzaam Regeerakkoord

Net als meer dan 400 andere organisaties ondersteunde Dutch Green Building Council het initiatief [Duurzaam Regeerakkoord](#). Het initiatief van De Groene Zaak, Partos en BBK deed een oproep aan de politici aan de onderhandelingstafel om de Sustainable Development Goals centraal te stellen in het regeerakkoord.

Bouwcoalitie

Binnen de Bouwagenda, het nationale innovatieprogramma voor de bouwsector, vormt 'de Bouwcoalitie' een uniek samenwerkingsverband. In 2017 trad Dutch Green Building Council toe tot die coalitie. Ook brancheverenigingen zoals VNO-CNW, Uneto-VNI, BNA en NL ingenieurs en organisaties als FNV en CNV werken samen in 'de Bouwcoalitie'.

Certificeren

BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie

In 2017 zijn een geringer aantal BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie certificaten afgegeven dan in 2016. Met name de eerste twee kwartalen bleef de certificering achter. Het aantal registraties is wel op peil gebleven. Het afgelopen jaar heeft DGBC verder gewerkt aan het voorbereiden van een update van het keurmerk BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie. Dit zal in lijn worden gebracht met BREEAM International waarbij een scheiding wordt aangebracht tussen Nieuwbouw en Renovatie.

BREEAM-NL In-Use

Na de lancering van de nieuwe versie duurzaamheidskeurmerk voor bestaande gebouwen BREEAM-NL In-Use in 2016 is in 2017 de focus gelegd op het verbeteren van het klantcontact en de toegankelijkheid van het schema. Daarvoor is begin 2017 een junior projectmanager aangetrokken. Gezamenlijk met de verantwoordelijke programmamanager zijn klanten pro-actief benaderd en ondersteund bij verlengen en hercertificeren.

BREEAM-NL In-Use is vooral aan het einde van het jaar het aantal certificaten toegenomen. In het vierde kwartaal zijn 90 van de 131 certificaten afgegeven. Dat heeft te maken met de portfolio-aanpak die in 2017 geïntroduceerd is. Dit stelt partijen in staat complete vastgoedportfolio's te certificeren. Onder meer PWC, Redevco en a.s.r hebben volgens deze methode in een keer een groot aantal gebouwen mee ge(her)certificeerd. Mede door deze portfolio's is het aantal certificaten ruim boven de 81 certificaten van 2016 uitgekomen. In 2018 wordt verder ingezet op het verduurzamen van portfolio's. Ook wordt een dashboard ontwikkeld dat inzicht geeft in de prestatie van portfolio's. Daarnaast wordt de samenwerking met de BRE gezocht om de portfolio-aanpak verder te ontwikkelen en in de markt te zetten.

Een hoogtepunt van 2017 is de certificering van de Amsterdamse culturele instellingen: Stedelijk Museum, Joods Historisch Museum, EYE, Scheepvaartmuseum en het Rijksmuseum. Ook het Concertgebouw in Amsterdam is in 2017 met BREEAM-NL In-Use gecertificeerd.

BREEAM-NL Gebiedsontwikkeling en Sloop en Demontage

De BREEAM-NL certificaten voor voor Gebiedsontwikkeling en Sloop en Demontage blijven zijn zoals ieder jaar beperkt. Verwacht wordt dat er bij een aantal gebiedsontwikkelingen gewacht wordt op de nieuwe versie van BREEAM-NL Gebiedsontwikkeling.

BREEAM-NL Experts en Assessoren

Niet alleen het certificeren laat een groei zien, ook het aantal opgeleide experts. Zo zijn er in 2017 circa 70 taxateurs van Cushman opgeleid tot BREEAM-NL In-Use Expert. De adviesgroep heeft eind 2017 een vervanger voor Hans Copier als voorzitter gevonden en is daardoor compleet. Claire van Staij neemt het stokje over en zal vanaf 2018 als voorzitter van de In-Use Adviesgroep gepresenteerd worden.

Kwaliteitsbeheersing

In 2017 zijn geen aanpassingen doorgevoerd in het kwaliteitssysteem en achterliggende normen. DGBC valt onder de accreditatie van BRE. De BRE-audit van DGBC heeft kleine verbeterpunten, maar geen grote non-conformities opgeleverd.

BREEAM- NL in 2017

Certificaten		Totaal	2017	2016
Nieuwbouw	Ontwerpfase	350	53	72
	Opleverfase	281	38	47
In-Use		456	131	81
Gebiedsontwikkeling		6	1	1
Sloop en Demontage		9	1	2

Stimuleren en inspireren

DGBC Woonmerk

Op het gebied van de woningbouw leeft al langer de wens om een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen om duurzaamheid te meten. Afgelopen jaar heeft DGBC gewerkt aan de ontwikkeling van een duurzaamheidskeurmerk voor woningen: het DGBC Woonmerk. Dit is een meetlat waarin de duurzaamheidsprestaties van woningen, bestaand en nieuwbouw, inzichtelijk kunnen worden gebracht. De woningen kunnen individueel alsmede op portfolioniveau beoordeeld worden. Deze beoordeling gebeurt op basis van alle duurzaamheidsaspecten. De mogelijkheid is er om zowel projecten als individuele woningen te certificeren. Vanaf september hebben we de bèta-versie van het woonlabel getest in 4 verschillende pilotprojecten. Twee hiervan zijn ook al daadwerkelijk gecertificeerd aan het einde van 2017. De andere twee projecten zullen volgen medio 2018. Om een breed draagvlak te creëren voor dit project hebben we verschillende partijen bereid gevonden om in dit project te participeren. Doel is om tijdens de Provada 2018 het label officieel te lanceren zodat meerdere partijen er mee aan de gang kunnen.

Circular Buildings

In de markt is het nog niet duidelijk wat precies moet worden verstaan onder een circulair gebouw definieert. Sommigen houden de 'enge' definitie aan waarbij de focus volledig ligt op materiaalgebruik. Anderen nemen ook onderwerpen zoals social return, watergebruik en energieneutraliteit mee. In 2017 heeft DGBC een samenwerking met Metabolic, SGSsearch en CircleEconomy een samenwerking gesloten om indicatoren voor een circulair gebouw uit te werken, te testen en een voorstel te schrijven om deze in BREEAM-NL te verwerken. Het project is gefinancierd door de Redevco Foundation. In 2017 is gestart met dit project, in 2018 wordt het afgerond.

Inside/Inside

Eind 2017 zijn 6 founding partners gevonden voor een project voor duurzaam interieur: Inside/Inside. Inside/Inside is een tool waarmee de duurzaamheidsprestatie van interieur kan worden gemeten en vergeleken. Door de financiering kon het project in 2017 officieel van start gaan. Hiervoor is een extra projectmanager aangenomen. Inside/Inside wordt een platform waarop mooie en inspirerende duurzame producten en materialen te vinden zijn, waar materialen en producten geselecteerd kunnen worden, een moodboard kan worden gecreëerd, detailinformatie is te vinden, en bovenal waar de milieu- en gezondheidsimpact van interieurproducten kan worden opgezocht.

Dutch Green Building Scan

Sinds de lancering van de [Dutch Green Building Scan](#) is DGBC bezig geweest om de laagdrempelige online tool te verbeteren. Zo zijn in 2017 alle gebouwen behalve woningen opgenomen in de database. Bovendien werd de Dutch Green Building Scan vanaf 2017 voor iedereen gratis beschikbaar. Daarvoor was de Dutch Green Building Scan uitsluitend te gebruiken voor participanten van Dutch Green Building Council.

Dutch Green Building Guide

Tijdens het Nationale BREEAM Congres op 23 maart is de Dutch Green Building Guide officieel gepresenteerd aan het publiek. De [Dutch Green Building Guide](#) is een online gids voor duurzame projecten en de duurzame diensten en producten die hieraan hebben bijgedragen. De ontwikkeling van Dutch Green Building Guide werd mede mogelijk gemaakt door ABN AMRO.

Stemwijzer Duurzaam Bouwen

Op welke wijze staat duurzaamheid in de gebouwde omgeving op de politieke agenda? In aanloop naar de verkiezingen vergeleek Dutch Green Building Council de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen op het onderwerp duurzaam bouwen. De belangrijkste standpunten stonden beschreven in de [Stemwijzer Duurzaam Bouwen](#). Conclusie: het verduurzamen van bedrijfsgebouwen komt te weinig aan bod.

Valentijncampagne: hou van je school

Op 14 februari presenteerde Dutch Green Building Council de valentijncampagne #HouvanjeSchool. Ouders die de school van hun kind duurzamer willen maken, konden zich aanmelden bij www.HouVanjeSchool.nl.

Werkboekje: Werken aan een Waardevolle School

Begin april publiceerde DGBC in samenwerking met de Green Deal Scholen, Ouders en Onderwijs en SME een vernieuwde versie van het werkboekje [Werken aan een Waardevolle School](#). Schoolleiders, MR-leden en (groot)ouders die overwegen het initiatief te nemen hun school te gaan verduurzamen, kunnen aan de slag met het werkboekje. Het werkboekje verkent op basis van vier pijlers verschillende mogelijkheden waarop duurzaamheid kan worden verankerd binnen het onderwijs. Het werkboekje helpt met het opstellen van een mogelijk verbeterplan voor de eigen school. Dit op basis van opdrachten, tips en links naar nuttige informatie. Het verbeterplan kan de schoolleiding en het schoolbestuur helpen met de wijze waarop duurzaamheid binnen de school een plek kan krijgen.

Toekomststoel

In september 2017 is tijdens een interview tussen drie deelnemers van het DGBC Future Leaders Program Lizzy Butink (a.s.r. Vastgoed Vermogensbeheer), Marianne Davidson (VolkerWessels Vastgoed) en Yvette Watson (PHI Factory), Pamela Logjes (DGBC) en Jan Terlouw voor het DGBC Magazine Toekomstbouwers het idee voor een bijzondere missie ontstaan: #toekomststoel. Een missie geïnspireerd op een passage uit 'Het Hebzuchtgas', een boek van Terlouw. Vanaf dat interview dagen ze samen met Jan Terlouw iedereen uit om de toekomst letterlijk een stoel te geven. Hoe? Door bij alle vergaderingen en events een lege stoel aan te schuiven. Op die manier wordt de toekomst meegewogen in alle beslissingen die worden genomen. En wordt een beweging in gang gezet om de noodzaak van een duurzame toekomst iedere dag weer onder de aandacht te brengen. Tijdens het Green Leadership Summit in december in landgoed Sparrendaal werd de eerste officiële #Toekomststoel gepresenteerd. Deze circulaire toekomststoel is een initiatief van

de Dutch Green Building Council. De stoel is ontworpen en gemaakt door Rik Ruigrok van Herso in opdracht van New Horizon.

Opleiden

BREEAM-NL trainingen

De BREEAM NL trainingen en examens zijn op onderdelen geactualiseerd. De grote vernieuwingsslag, inclusief de introductie van online trainingen is doorgeschoven naar 2018. De omzet uit BREEAM-NL trainingen is gegroeid. Met name door belangstelling vanuit taxateurs voor duurzaamheid is er in 2017 een grotere vraag naar BREEAM-NL In-Use trainingen geweest. Voor bouwbedrijven is er een maatwerk BREEAM-NL training aangeboden. Deze training is onder andere in-company afgenomen door een multidisciplinair bouwteam; een formule met meerwaarde.

Aantallen deelnemers BREEAM-ML trainingen

	2016	2017
BREEAM-NL Algemeen	157	243
BREEAM-NL Algemeen Online	60	47
BREEAM-NL Expert Nieuwbouw	118	114
BREEAM-NL Expert In-Use	53	119
BREEAM-NL Expert Gebied	5	0
Experts studiemiddag (incl BREEAM Congres)	532	630
BREEAM Congres	0	300

Maatwerk training duurzaamheid

Voor ABN AMRO heeft DGBC Academy in 2017 al haar medewerkers Bouw en Infra een maatwerktraining duurzaamheid verzorgd, waarbij naast BREEAM-NL ook de CO₂ Prestatieladder en DuboCalc zijn toegelicht.

Het bewijs voor de relatie tussen waarde van vastgoed en de verduurzaming is in 2017 gegroeid dankzij een onderzoek van ING/Universiteit Maastricht naar de Nederlandse situatie. Het groeiende bewijsmateriaal en de toenemende druk vanuit de overheid (alle kantoren in 2023 Label C) maken dat duurzaamheid ook in de taxatiewereld steeds meer prioriteit begint te worden.

Training voor taxateurs

DGBC Academy heeft in 2017 taxateurs een maatwerk traject aangeboden om kennis te nemen van duurzaamheid en BREEAM-NL In-Use. Alle taxateurs van Cushman & Wakefield hebben deze opleiding inmiddels gevolgd. Met de Nederlandse Vereniging van Vastgoed Taxateurs (NRVT) is afgesproken dat deze opleiding voor taxateurs PE-punten oplevert.

Nieuwe aanpak Studie- Harmonisatiedagen

In 2017 is de studie- en harmonisatiebijeenkomst geïntroduceerd. Op deze middagen (die in 2017 zes keer zijn aangeboden) wordt zowel de harmonisatie van Assessoren als de permanente educatie van Experts aangeboden. Deze formule biedt Assessoren de gelegenheid tot inhoudelijke verdieping en biedt meer contact tussen Experts en Assessoren. Er is positief op deze nieuwe formule gereageerd, waardoor we dit format zullen vasthouden.

Future Leaders Program

De Alumnibijeenkomst voor oud-deelnemers kende in 2017 een grote opkomst. De thematiek van 'groot denken en groot doen' werd onder andere door Hennes de Ridder (TU Delft) en Paulus Postma (BLOC) vanuit hun werkpraktijk geïllustreerd. In 2017 is het Future Leaders Program in een vernieuwde opzet uitgevoerd. Voor de begeleiding was dit jaar een trainer/coach aan het programma verbonden om meer ruimte voor persoonlijke reflectie te hebben. Er is afscheid genomen van de groepsopdracht. Dit jaar kreeg iedereen een persoonlijke opdracht: Wees de kickstarter van verduurzaming in je eigen (werk)omgeving. Deze formule heeft geleid tot meer doorwerking van het programma in de dagelijkse praktijk van de deelnemers.

Eerste Nationaal BREEAM Congres

Op 23 maart 2017 is er voor het eerst een nationaal BREEAM Congres georganiseerd. Ook voor de BRE was zo'n nationaal congres een internationaal niet eerder vertoond fenomeen. Het congres had als thema "Duurzaamheid wat is het (u) waard?" en kreeg goede recensies van de bijna 300 deelnemers. Het congres bood -naast inhoudelijke verdieping- de gelegenheid om stil te staan bij enkele bijzondere momenten zoals het afscheid van Hans Wamelink als voorzitter van het College van Deskundigen en de viering van de Nederlandse BREEAM Awards. Door de aanwezigheid op het congres kunnen BREEAM-NL Experts hun expert-status met een jaar verlengen. Hiervan hebben 100 Experts gebruik gemaakt.